№ 56 Ausgabe A.

# HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Cena Abwiestak.
na 4-aj staranie sa radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. sa linieiku drobn. drukam.

№ 56 (148) Hod II. Wilnia. 13 lipnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

# Finlandija i Ukraina.

## 12 lipnia.

**Zachodni teatr.**

*Front Ruprechta Bawarskaho:* Ataka marskoj piachoty 10 lipnia — heta pieknaja i wialikaja ŭdača. Worahi kontratak nie rabili. Bajewaja čynnaść była ažyŭlenaja u Flandryi, na poŭdni ad Ipra, na fronci Artua i Bilkur. Pry Monši my zdabyli šturmam niekolki anhlickich akopaŭ sa značnym čysłom pałonnych.

*Front niamieckaho Naślednika:* U zachodniaj Šampani, na lewym bierazi Maasu — wostryje artyleryjskije bitwy.

**Uschodni teatr.**

*Front Leopolda Bawarskaho:* Kala Ryhi, Smarhoni i Baranawič — żywiejšaja bajewaja čynnaść. Kala Łucka i ŭ uschodniaj Haličynie — krapčejšy ahoń. Na Šary i na Stochodzi adkinuty miejscowyje ataki. Miž Dniestram i Karpatami rasiejcy naščupywali pazycii na Łomnicy. Pry Kałušy piarednije atrady dajšli zachodniaho bieraha.

---

BERLIN (W.T.B.). Uradowa. Impieratar zwiarnuŭsia da maršałka ministroŭ z hetkim reskryptam:

U adkaz na sprawozdaču ministerstwa, spaŭniajučy moj reskrypt s 7 krasawika 1917 h., hetym dadatkowa zahadywaju, kab predłoženy dzieržaŭnamu sejmu prajekt zakona ab reformie wybarnaho ŭ pałatu deputatoŭ prawa byŭ asnowan na roŭnym dla ŭsich prawie padawać hołas. Prajekt zakona pawinien być padadzien u hetkim skorym časie, kab čarodnyje wybary mahli adbycca ŭžo pawodłuh nowaho wybarnaho prawa. Zahadywaju wam učynić patrebnyje dzieła hetaho kroki.

Hłaŭnaja Kwatera, 11 lipnia 1917 h.

Padpisaŭ
Wilhelm Karol.
Umacawaŭ podpisam
Bethmann-Hollweg.

BERLIN (W.T.B.). S pryčyny karaleŭskaho reskryptu uradowaja »Norddeutsche Allgem. Ztg.« piše:

»Reskrypt zusim razwiazywaje pytańnie ab pruskim wybarnym prawie. Astawaŭšajesia adkrytym pytańnie, čy prajekt zakona, apryč prostaj i tajnaj padačy hałasoŭ, ustanowić roŭnaje ci niaroŭnaje wybarnaje prawo, razwiazano. Zajaŭlajučy ab hetym swajej achwotaj, Karol adznačywaje swajo ćwiordaje dawierje narodu. Heta—akt stanoŭčaj wahi dzieła Prusaŭ i Niamieččyny. My ćwio da pierakonany, što hety akt pryniasie dabro dla monarcha i narodu«.

ŠTOKHOLM. Tymčasowy urad pastanawiŭ pabić Rasieju dzieła wybaroŭ u ustanoŭčy sejm na 70 — 80 akruhoŭ, s katorych kožyn pašle 10 deputatoŭ.

PIECIARBURH (P.T.A.). Deputacija rady rab. i sałd. s Čcheidze napieradzi paśa tajnaj narady s tymčasowym uradam pajechała ŭ Helsingfors, kab paznajomicca s pałažeńniem na miejscu i wyjaśnić pytańnie ab uzajemnych adnosinach miž Rasiejej i Finlandijej.

LUGANO. »Corr. d. Sera« dawiedałasia s Pieciarburha, što rasstreł serbskich aficeroŭ u Sałonikach aburyŭ hramadzianstwo Pieciarburha proci Serbii.

MASKWA. »Russk. Sł.« danosić, što ŭ rasiejskaj armii ŭwodziać nowyje, technična idealnyje harmaty. Rasiejskich artylerystoŭ wučać, jak z hetymi harmatami abchadzicca, francuskije instruktary.

ŠTOKHOLM. Na troch adbyŭšychsia adno za adnym wialikich sabrańniach matrosy Bałtyckaho fłotu pastanawili dalej nie padčyniacca tymčasowamu uradu.

LUGANO. Proci ratuša ŭ Miłanie kinuty dźwie bomby. Dumajuć, što heta zrobleno staronnikami wajny u adpłatu za toje, što miestowy mahistrat u Miłanie składajecca z adnych tolki socyalistoŭ.

---

## «Swoj da swajho».

Damahajučysia dla siabie ŭ našym kraju panawańnia, polskije pany pazywajucca na toje, što tut taka jość «čyśleny polski lud», polskaja narodnaja massa, katoraja maje prawo ličyć siabie za haspadyniu ŭ hetym kraju bolš, čym jaki budź inšy narod. Nia budziem z imi wiaści sporki ab heta: tož i dzieciaci wiadoma, jakimi sposabam ŭ nas „robiać“ palakoŭ z biełarusoŭ dy litwinoŭ. Nichaj tak: nichaj nawat i zapraŭdy henyje „roblenyje“ palaki buduć palakami! Sprawa nia ŭ hetym. A sprawa ŭ tym, što polskaje panstwo haworyć ab prawoch „polskaho ludu“ na našaj ziamli pastolku, paskolku „lud“ za swaich predstaŭnikoŭ pryznaje wialmožnych panoŭ!

Ciomnyje ludzi, zapudženyje ksiendzami-nacyonalistami i swaimi panami, nawat i ŭ-wa śnie nie bačuć taho, što jany robiać, zapisywajučysia ŭ palaki. Jany nie razumiejuć, što jany tolki uzwialičywajuć siłu panoŭ-palakoŭ, katoryje, pakazwajučy pierad usim świetam na hramadu biełaruskich łapatnikoŭ-chlebarobaŭ, ci miestowych rabotnikoŭ, „pierachryščenych“ u palaki, kažuć: „My pramaŭlajem ad imi woś hetych polskich narodnych mass! Nas słuchajcie, bo my — hołas hetaho polskaho narodu!“

Na toje, kab pany mieli prawo pramaŭlać ad imi tutejšych „roblenych“ palakoŭ, i wiadziecca ŭsia ksiandzoŭska-polskaja rabota ŭ našym kraju. Što heta — nia wydumka, a čystaja praŭda, pakazwajuć fakty.

My zatrymajemsia na adnym, ale zatoje hetkim krasamoŭnym, što jaho chwacie, kab nawat ślapy paznaŭ praŭdu. Sprawa ŭ tym, što polskaje panstwo nidzie u hramadzkich sprawach nie dapuskaje da hołasu ani tutejšych „polskich“ rabotnikoŭ, ani apalačenych sielan. Prypomnim chacia by historyju „Wilenska-Kowienskaho Hramadzianskaho Kamitetu — pieršaj i jadynaj ahulna-krajowaj hramadzkaj orhanizacii. Pamiž 24 členoŭ Kamitetu było tamaka 13 palakoŭ. Sidzieli tam: adzin hraf i niekolki wialikšych panoŭ-ziemleŭłaśnikoŭ, niekolki adwakatoŭ, daktaroŭ i kamianičnikoŭ, para ksiandzoŭ, adzin majster-ramieśnik i adzin rabotnik, dyj to nia wybrany samimi rabotnikami, a naznačeny panami. — Hetki samy abraz bačym my ŭ Polskim Kamiteci pomačy achwiaram wajny — hłaŭnym centry polskaho žyćcia Wilni: tut nawat i na zawod rabotnickaho duchu nima! i hetak usiudy: nima takoj polskaj hramadzkaj orhanizacii, dzie predstaŭniki rabočaho narodu mieli-by miejsco naraŭnie s polskimi panami, dzie našy «roblenyje» palaki mahli by suproć hołasu i woli panoŭ padać swoj hołas, wyjawić swaju wolu.

Jak polskaja buržuazija naahuł starajecca wykarystać ciemnatu narodnuju dzieła swajej karyści, pakazwaje taki fakt. Wiadoma, što ciapier — u časi wajny — wiaduć duža paskudnuju spekulaciju na ludzkim hoładzi i biadzie spekulanty roznych nacyonalnaściej i ŭsielakich stanoŭ: tut jość i polskije tytułowanyje i nietytułowanye pany, i žydoŭskije kupcy-hurtaŭščyki, i drobnyje pierakupščyki, i sielanie-chlebaroby, — s tej tolki rožnicaj, što adzin tarhuje cukram, druhi — mukoj, trejci — ješče niečym inšym. I u abirańni narodu akazalisia zusim solidarnymi spekulanty ŭsich nacyonalnaściej i ŭsich wier. Dyk že polskaj buržuazii kryŭdna stała: jak heta može być, kab spekulant-žyd hetak sama łupiŭ skuru z ludziej, jak palak? Woś, niekije «patryoty na čužuju kišeniu« i nadumalisia wykarystać hety moment, kab «prycisnuć» konkurentoŭ: jany wypuścili i raskleili ŭ Wilni drukawany listok čornasocienskaho typu, ŭ katorym pryzywajuć tutejšych «palakoŭ», kab jany dzieła «nacyonalnaj sprawy» ničoha nie kuplali u žydoŭ, a tolki u swaich skurałupoŭ! Dy heta sprawa ŭžo lišnie biełymi nitkami šyta, i polskim pahromščykam u nas nichto posłuchu nie dašć: wiedajuć ludzi, čaho warty tyje, chto ŭ hety mo' najwažniejšy historyčny moment u žyćci našaho kraju starajecca adnawić tut rabotu carskich słuh — čornasociencoŭ i pahromščykoŭ!

Woś, čym zanimajucca našy polonizatary. Woś, da čaho jany kirujucca. Ale, kab dajšci swajej mety, im patrebno stado baranoŭ — ciomnych, pakornych, biez nijakaj samabytnaj myśli. U takoje stado jany i starajucca abiarnuć našych bratoŭ biełarusoŭ, a tak sama litwinoŭ, kab paśla ad imi hetaho stada dawiaści swajo prawo na panawańnie nad našaj ziamloj.

X. X.

---

# U Wilni i wakolicach.

× **«Pomač pracaj».** Hetaje tawarystwo ładzić 13, 14 i 15 lipnia ŭ Bernardynskim sadzi wialiki kancert-bazar. Na kancerci wystupić chor sa 100 dzieŭčat.

× **U miestowaj kassie.** Stadthauptmann pryzywaje publiku prychadzić u miestowuju kassu dzieła wypłaty hrošy na samaj ranicy, chacia kassa adčyniena ad 9 da 12 i ad 4 da 6 h. U niadzieli i światy, ŭ piatnicu i ŭ subotu paśla pałudnia, u apošni i pieradapošni dzień kožnaho miesiaca kassa dla publiki začyniena.

× **Konfitury biaz cukru.** S pryčyny niedastačy cukru sioleta jaho na konfitury wydawać nia buduć. Chto choče waryć konfitury, toj pawinien abyjścisia biez jaho.

× **Syr.** »Wiln. Ztg.« uslo ješče žalicca na nieachwotu publiki kupiać u kooperatywach kminowy syr.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

| | najwysz | najniž. |
|---|---|---|
| 8 — 9 | + 21° | + 10° |
| 9 — 10 | + 21,5° | + 9,5° |

# Z USIAHO KRAJU.

### Ceny za uradžaj.

Hłaŭnakamandujučyj na Uschodzi naznačyŭ hetkije najwyšejšyje ceny na uradžaj:

za dwajny centner (6 pudoŭ) lepšaho sortu:

| | | |
|---|---|---|
| sieno | — 7 | m. |
| koniušyna | — 8 | „ |
| sałoma | — 4 | „ |
| roznaje zbožže | — 20 | „ |
| haroch, fasola, čečewica | — 36 | „ |
| wyka, pialuška, seradela | — 30 | „ |
| lon | — 60 | „ |
| čyrwonaja kaniušyna (nasieńnie) | — 260 | „ |

BIEŁASTOK. Dziewiać biełastockich dabračynnych tawarystw naładzili razam wialikuju zabawu, katoraja dała 3288 m. 99 fen. čystaho dachodu. Hetyje hrošy padzielać roŭna miž tymi tawarystwami.

U apošnim časi tut było mnoha kraž ramiennych pasoŭ ad mašyn, wyzwanych, jak widać, strašennaj daražynioj skury, za katoruju płociać da 15 rub. za funt.

BIEŁASTOK. 10 i 11 lipnia ŭ Biełastoku cely rad ustanoŭ pamianuŭ 13 hadaŭščynu twarca syonizmu, Hercela.

BIEŁASTOK. Stadthauptmann apawieščaje, što dziela utrymańnia biržy ważnic s kožnaho zwoščyka buduć brać u hod pa 10 marak, a ad łamawika — 6 m. Za hety hod padatak treba zapłacić nie pažniej 15 žniŭnia.

HRODNIA. U čyślenych wioskach i miastečkach Hrodzienščyny ładziacca wolna-pažarnickije družyny, katoryje šmat dzie ŭžo dawiali swajo prawo na byt.

Wilenskaja žydoŭskaja trupa ihrała na tuteišaj scenie pjesu «Wiaskowy chłopiec» Kobryna.

BIELSK. Wastrožnaja dyrekcija šukaje ŭciokšych areštantoŭ: Majsieja Karpa z Biełastoka, Leona Saŭku z Maleš, Bielsk. paw. Ŭładysława Malinoŭskaho z Hrodni i Aleksandra Łachoŭskaho z Hrodni.

JAŠUNY. Jak každuć miejscowyje žychary, spadziajucca wielmi dobraho uradžaju. Bulba tak sama sulić wielmi dobry zbor.

SUWAŁKI. Tut naładžena pradaža małaka dla dziaciej da 6 hadoŭ, dla chworych i słabych. Karty na małako wydajucca pry PiecIarburskaj wul. 45.

SUWAŁKI. Usich kaniej suwalskaho pawietu buduć ahledać, ci ŭ ich niama nosacizny. Ahlad adbudziecca na žandarskich stancijach. Zdarowym kaniam daduć numery. Kaniej biez numeroŭ buduć konfiskawać.

TROKI, Telšeŭsk. paw. Tut pačaŭsia wialiki pažar; pry silnym wietry jon u 2 hadziny zniščyŭ 58 pamoŭ, u tym liku synagogu. Astałosia całymi tolki 9 damoŭ i kaściel. Zhareło takže šmat dabra, ale achwiar ludźmi, na ščaście, nie było. Pažar, jak zdajecca, ŭzniaŭsia ad nieaściarožnaści z ahniom.

LIBAWA. U apošni dzień čerwienia tut adbyłosia zasiedańnie hramadzkaho bejrata pad maršałkoŭstwam Stadthauptmann'a. Finansowaje pałažeńnie miesta nie palepšało. Pawyšeńnie padatku ad zabaŭ daść 25.000 marak. U apošnije tydni ŭziaty z abarotu na 210.000 marak miestowych bonaŭ. Astajecca ŭ abaroci 1.790.000 r.

Žydoŭska karobka i synagogalny zbor skasowany i zamienieny ahulnažydoŭskim padatkam.

Biednym ciapier wydajecca 8 kap. u dzień padmohi. Čysło biezpłatnych porcij zupy dla dziaciej uzrasło da 420.

LIBAWA. U časi apošniaj nawalnicy ŭtanuli tutejšyje rybaki Kryš Upensenk i Jakub Šymkiewič. Abodwa pakinuli žon i dziaciej.

MINSK. »Gazeta Polska« z 8 čerwienia piše:

U Minsku, ŭ centry miesta, było dzikaje zaboistwo piekara Kapłana, jaho žonki i 2 dačok. Jany zabity sakieraj.

Wializarnyje pažary ŭ Pinščynie zniščyli da zwańnia značnyje abšary staradrewiny.

U Leninskim lašnictwie (ŭ Mozyrskim paw.) harać dźwie tysiačy dziesiacin, u Broŭskim (Babruiski paw.) jak piše »Nowy Kurjer Litewski«, 1.500 dzies. Pasłanyje dziela tušeńnia sałdaty i sielanie spakojna hladziać na šalony ahoń. Šmat dzie ahoń uzniaŭšia ad padpału.

Sielanie ŭ wioscy Morča (Słuckaho paw.) pastanawili skinuć miejscowaho prawasłaŭnaho świaščenika, zabrać u jaho parachwialnyje knihi, a carkoŭnuju ziamlu razdzialić miž saboj.

U Słuckim paw. u dwary p. Wojniłłowiča dezertery sahnali s pola rabiŭšych tam wajenna-pałonnych, zabrali małatarniu, pawodłuh swajej dumki pawialičyli rabotnikam płatu i padbiwajuć narod da wystupleńnioŭ.

MINSK. Hrupa deputatoŭ spaŭnicielnaho kamitetu rady rab. i sałd. pryjechała siudy dziela sprawozdačy ab wajennych metach i nastupleńni. Sałdaty 700-ho piešaho pałka, jak staronniki bolšewikoŭ, nia zhodzilisia z wyskazanym ab hetaj sprawie pahladam deputata Skobowa i ciažka pabili jaho i jaho tawaryšoŭ. Tolki na žadańnie susiednich pałkoŭ deputatoŭ wypuścili žywymi.

# Oficyalny addzieł.

## Apawieščeńnie.

Dla ŭsiaho miestowaho okruha Wilni wydan hetki zahad:

1. Kožyn žychar, katory maje damowuju žywiołu nižejpisanaho hatunku (swaju ŭłasnuju abo tolki na utrymańni), pawinien zajawić ab hetym u Stadthauptmanna pry Dominikanskaj wul. 2, pakoj 28, nie pažniej 25 lipnia 1917 h. Zajaŭlać treba ab hetkaj damowaj žywioli: koniach, buhajoch, karowach, cielatach, świniach, aŭcach, kozach, husiach, kačkach i kurach.

2. Ad 25 lipnia ab kožnaj pieramienie (pawialičeńni, ci pamienšeńni) ŭ čyśle pakazanych pad cyfraj 1 damowych žywiolin treba zajaŭlać u try dni hetak sama ŭ pamienionym miejscy.

3. Za niesłuchmianaść karacimuć pawodłuh §§ 138 i 139 rasiejskaho statutu ab karach.

Wilnia, 10 lipnia 1917 h.

Der Stadthauptmann

**Pauly.**

P. Hłaŭnakamandujučyi 10 armijej u minułym miesiacy nałažyŭ hetkuju kontrybuciju na nižejpisanyje hramady etapnaj terytoryi:

1. na hramadu Kraŭpjo, Rakiskaho paw., zo toje, što hramada paddzieržywała ŭciokšych rasiejskich wajennych 1.000 m.

2. na hramadu Kałkuryški, Rossienskaho paw., za toje, što členy

# Palawańnie.

Pahinuŭ śnieh užo na poli,
Stała ŭsludy hraź, wada;
Stralcom że heta nie bieda —
Jość ptastwa ŭsiakaho dawoli:
Piščyć kulik, i ciahnie słomka,
Wabicca šery jarubok,
Dy i hłušeo lacić na tok,
I cieciaruk bałboče hromka,
Špakoŭ, drazdoŭ, čajek niemała,
I stady kaček, dy husiej;
Trudno zličyć dzičy usiej.
Što k nam jaje papryletała.
A tut Wialikdzień nastupaje,
Dobra było-b jano, ale,
Kab mieć żwiarynu na stale,
Bo čuć nia kožen jaje maje.
I wot, nie nadta daŭno, z rańnia
Niejak strelca prysłaŭ mnie Boh,
Dyk my, jak widziš, z im u dwoch
Pajšli sabie na palawańnie.
Čas nam papaŭsia niepahodny,
Dzień wielmi duža słotny byŭ,
Jak cieraz sita doždžyk liŭ,
I wietryk pawiewaŭ chałodny.
I čuć uspieli my dabracca,
Nie zatrymaŭšysia nihdzie,
Bryli pa hrazi, pa wadzie,
Cieraz raku płyli pa kładce,
I, choć zmaryŭšysia, u pocie,
Uhawaryliś, jak rabić:
Łupić, što tolki padlacić.
Zasieli ŭ budkach na bałocie.
Poŭnač minuła ŭžo hłuchaja,
Na niebie pačało šareć,
Chałodna było nam siadzieć.
Było ŭžo značna, što świtaje.
Až niehdzie, tam, sierad bałota
Praciažna zakryčaŭ žuraŭ,
A tut barančyk zablejaŭ,
I čajki rynuli, jak słota.
Skora ciacierki zakwaktali,
Zaraz zašykali samcy,
Jak na ihryščy ŭ nas chłapcy,
U hołas ŭsie zabałbatali.
To adlataje, to sadzicca,
To chwost raspuście, jak indyk,
To šyju wyciahnie, jak byk,
I chopiacca s saboju bicca.
Wot my nahladzielisia mnoha!
Nima našto i narekać,
Ale, kab što upalawać,
Dyk nie ŭdałosia nam ničoha!
Praz mieru doŭha my sidzieli;
A čeławiek — heta nia dub,
U rocie klikaŭ zuba zub,
Až našy strelby akalieli.
Ciapier uspaminać až žutka,
Jak było choładna, dyk strach!
Strelby traślisia u rukach;
Ciecíaruki laciell ŭ budki.
Praŭdu, iduču kala mšaru
Až pa kaleni u wadzie,
Choć nie było widno nihdzie,
Ŭzahnali niejak kaček paru.
Wilno, byli praz mieru śmiełу,
Bo, ŭzniaŭšysia jany ŭ haru,
Kružyli doŭhuju paru,
A my da ich čatyry strely, —
I nichaj chto jak choče sudzie,
Choć nie papali my u ich,
A strachaŭ dali nie małych,
I žyćcia pewnie im na budzie!
Nam pośle toha palawańnia
S parožnim bruchanı i miaškom
Zbirałasia musić z wiarškom
Wiorst is piatnadcać da trepańnia.
Ale my tam nie astalisia,
Dy paciahnulisia damoŭ,
A moj kumpan saŭsim prystaŭ,
Ledź, ledź pawoli daplalisia.
I na druhi ŭžo raz, bywała,
Nijak i nohi nie iduć,
Jak palawać kudy zawuć:
Saŭsim achwota ŭžo adpała.

Wałożyn 1/IV 1911 h. **Stary Ułas.**

# Hałata i Biednata.

(Lehienda Ž. Marybera).

U adnej maleńkaj wioscy žyŭ kawal pa imieńniu Hałata.

Maleńkaja chatka kawala, jadynaje jaho bahaćcie, stajała na samym kancy wioski; maleńkaja budoŭla jaho zusim pačarnieła ad dymu kuźni; zzadu—maleńki sadok, u katorym rasło, šyroka raskinuŭšy swajo hallo, jadynaje drewo—śliwa.

I Hałata žyŭ dy pažywaŭ sa swaim wiernym tawaryšam, sabakam Biednataj.

* * *

Adzin raz pad kuźniaj, zlezšy sa swaich mułoŭ, zatrymalisia dwa nieznajomyje.

U taho, što byŭ maładziejšy, twar abro-

hramady nie raz dali mahčymaść ukrywacca ŭ wioscy ŭciokšym rasiejskim pałonnym, dajučy im schoŭku i strawu, 120 m.

3. na hramady

| | | |
|---|---|---|
| Žydany | Johaniš- | 100 m. |
| Serejki | kielsk. | 200 „ |
| Petrowski | paw. | 300 „ |

za toje, što hramady, wiedajučy ab bytnaści ŭciokšych rasiejskich pałonnych niedaloka ad ich sialib, nie danaśli ab hetym prynaležnym uradam, a, naadwarot, akazwali im pomač, dajučy ŭsio patrebnaje dzieła budoŭli schowak.

4. na hramadu Michališki, Šyrwinckaho paw., za toje, što hramada u śniežniu 1916 hodu prychilna adnasiłasia da bytnaści ŭ wioscy ŭciokšych rasiejskich wajenna-pałonnych 500 m.

E. H. O. 2 lipnia 1917 h.

Der Etappen-Inspekteur
von Trotta
Generalleutnant.

# REWOŁUCIJA U RASIEI.

KOPENHAGA. Hałoŭnakamandujučyj paŭnočnym frontam Klembowskij, pryjechaŭšy ŭ Ryhu, zajawiŭ, što dalejšaj zimowaj kampanii nia budzie, bo skora nastupić razwiazka wajny.

HAAGA. Karesp. »Handelsblatt« dawiedaŭsia, što nastupleńnie rasiejskaje wyzwano kombinacijami ŭnutrenaj palityki. Udača rasiejcoŭ zrabiła-by niespaŭnimymi damahańnia ukraincoŭ. Nastupleńnie na Ryhu, Dźwinsk i Pinsk było niemahčymym, bo tam na froncі pierewažywajuć bolšewiki — worahi wajny i nastupleńnia.

AMSTERDAM. Anhlickije uradowyje kruhi ličać wialikaj udačaj Bukanena, što jamu ŭdałosia złamać uporstwo rady rab. i sałd., nie chacieŭšaj nastupleńnia.

ŠTOKHOLM. Rasiejcy nie prydajuć wialikaj wahi štokholmskaj konferencii. Rasiejskije socyał-demokraty maniacca sazwać asobnuju konferenciju ŭ Piaciarburzi.

AMSTERDAM. Rasiejski minister-prezydent, Lwow, skazaŭ, što tajnyje umowy miž Rasiejej i sajuźnikami nia buduć apublikowany.

PIECARBURH. »Rieč« piše: Pieršy rasiejski kulemiotny* połk i inšyje čaści wojsk wypuścili proklamaciju proci uradu, dabiwajučysia mira ŭraz-že.

Rada rab. i sałd. nazwała hetu proklamaciju ŭdaram zzadu wojsku, katoraje bjecca na froncie, dy aścierahaje armiju i narod pierad hetkimi anarchistyčnymi pryzywami, pryzywajučy toj čas darasić, kali dzie kolečy pajawiecca padobny ahitatar.

ŠTOKHOLM. Usierasiejski zjezd rad rab. i sałd. pryniaŭ usiemi hałasami proci hałasoŭ bolšewikoŭ hetkuju rezoluciju:

»Tolki ustanoŭčy schod može prawiaści warunki, jakije zabaspiečyli by nienarušymaść prawoŭ inorodcoŭ.

Pakul ustanoŭčy sejm nie razwiaže akančacielna nacyonalnaho pytańnia, zjezd pryzywaje ŭrad prystupić uraz-že da prawiadzieńnia hetkich krokaŭ:

1. arawieścić zajawu, što ŭsie nacyonalnaści majuć prawo na samaapredzieleńnie, ŭ tym liku na wydzieleńnie, katoraje može być prawiedzieno ŭ žyćcio paśla zhody ustanoŭčaho sejmu;
2. pryznać roŭnapraŭnaść usich moŭ u škole, sudzie, upraŭleńni i znosinach z uradowymi ustanowami;
3. utwaryć nacyonalnyje rady pry uradzie.

Adnak, zjezd wystupaje proci ŭsielakich sprob padać ustanoŭčamu sejmu zakončenyje fakty ŭ nacyonalnaj sprawie, za jakije treba ličyć addzialeńnie paadzinokich ziamiel i t. p.«

WIENA. Ukrainski deputat Wasilko atrymaŭ z Rasiei ad centralnaho ukrainskaho socyał-rewolucyjnaho kamitetu telehramu, što ukrainskaja centralnaja rada ŭ Kijewi abjawiła niezaležnaść ukrainskaj respubliki i što utwaryłosia ukrainskaje prawicielstwo. Pakul što naznačeny kiraŭniki wajennaho departamentu, marskoha, sudoŭ, finansoŭ i zahraničnych spraŭ. U adozwie da narodu zahadywajecca nadalej płacić padatki tolki nowamu ukrainskamu uradu...

CURYCH. Rasiejski tymčasowy urad zajawiŭ ukrainskim delehatam, što jon nie pryznaje aŭtonomii Ukrainy pierad sazywam ustanoŭčaho sejmu, katory adzin može zaćwiardzić ukrainskuju aŭtonomiju.

ŠTOKHOLM. »Rieč« danosić, što ukrainskaja centralnaja rada pastanawiła, kab biez jaje zhody nie wypaŭniali nijakich zahadoŭ tymčasowaho ŭradu.

Unijacki mitrapalit Septycki prybyŭ z rasiejskaho pałonu ŭ Aparandu. Razam z im jeduć dwa unijackije ksiandzy, — ŭsie troje ŭ zamienu na rasiejskich pałonnych.

ŠTOKHOLM. U pieršych dniach rewolucii Kierenskij pryznaŭ prawo Finlandii na niezaležnaść ad Rasiei. Ciapier nastrajeńnie Rasiei ŭ adnosinach da Finlandii pieremianiłosia. Maskoŭski imperyalizm panuje ŭ hazetach hetak sama, jak pry starym ładzie. Finlandzki sejm adkinuŭ pazyku 100 mil. rub., jakoj prasiŭ rasiejski ŭrad. Rasiejskije hazety łajuć za heta Finlandiju, nazywajučy zdradaj rasiejskaj rewolucii, jakoj rasiejski narod nikoli nie zabudzie.

PIECIARBURH. Piaciarburskaja rada rab. i sałd. padała tymčasowamu uradu memorandum, u katorym jana znoŭ damahajecca spaŭnieńnia jaje pastanowy ab **rospusku dumy** u try tydni.

ŠTOKHOLM. Aŭstryjacki socyał-demokrat Bauer, katory dwa hady tamu nazad papaŭ u rasiejski pałon i byŭ u Sibiry, atrymaŭ ad Kierenskaho pazwaleńnie pryjechać u Piecarburh.

# Z usiaho świetu.

BERLIN (W.T.B.). **Pad maršałkoŭstwam impieratara adbyłasia karonnaja rada, na katoraj, apryč pruskich ministroŭ, byli impierskije stats-sekratary.**

BERLIN (W.T.B.). Impieratar u doŭhaj aŭdyencii pryniaŭ siahońnia impierskaho kanclera i ministra ŭnutrenych dzieł.

BERLIN. Impieratar pryniaŭ na aŭdyencii kronprynca.

BERLIN. U Rejchstag pastupiŭ na razhlad prajekt zakona ab adbudowie niamieckaho tarhowaho flotu s padmohaj ad kazny.

PARYŽ. Kali wajenny minister u francuskim parlamenci napadaŭ na miralubny ruch, z jakim jon manicca za ŭsielakuju canu zmahacca, socyalist Brysson kryknuŭ jamu:

**»Pamiatajcie, što ŭ nas užo paŭtara miljona zabitych i 200 miljardoŭ wajennaho doŭhu«!**

Dalej byli napaści na prezydenta Puankare. Wajenny minister Penlewe zajawiŭ, što ŭ časi apošniaho nastupleńnia ŭ Šampani i na En zrobieny wialikije abmyłki, i za katoryje hłaŭnakamandujučyj i inšyje hieneraly wydaleny sa słužby.

U palityčnych kruhach iduć hutarki ab prezydenckim kryzisie.

LONDON. Spaŭnicielny kamitet rabotnickaj partyi zahadaŭ swaim dele-

---

bielakuraj baradoj i mieŭ pryjemny wyhlad; doŭhije wałasy kaštanawaho koleru saŭkowymi pasmami spadali až na kaŭnier rudoha płašča. Jaho pažyły tawaryš mieŭ wyhlad hrubawata-dabradušny. Jon zahawaryŭ na kawalowa prywitańnie:

— Muł majho pana zhubiŭ padkowu. Prybi nowuju, kab da miesta dajechać za świtłom.

— S pryjemnaściu rad słužyć wam, darahije hościki, — dalikatna adkazaŭ Hałata. — Nu, ale pakul ja raspalu horna, adpačniecie ŭ mianie krychu.

— Dziakujem, tawaryšu, my nie adkažemsia, — skazaŭ padarožnik s siwoj baradoj.

Druhi kiŭnuŭ haławoj u znak padziaki i tak dziŭna uśmichnuŭsia, što kawalu pakazałosia, bytcym sonce jaśniej zaświaciła.

Kawal pačaŭ raspaliwać horna, pryhataŭlać žaleza, a staršy z jaho haściej s cikawaściu pačaŭ pytacca ab rabocie, ab jaho minuŭščynie i ab planach na budučynu, a małodšy, siedziučy na starym, sałamianym kreśli, słuchaŭ, jak kawal s tołkam adpawiedaŭ na ŭsielakije pytańnia, i nia zwodziŭ z jaho swaich świećučychsia dabratoj wačej.

* * *

Jak tolki kawal skončyŭ kawać muła, padarožnyje ŭstali sa swaich miejsc. Staršy dastaŭ sa swajho kapšuka, što wisieŭ za pojasam razam s klučami, załatuju manetu i padaŭ kawalu.

— Heta wielmi mnoha, — skazaŭ parušeny kawal.

Tut zahawaryŭ małady padarožnik, katory dahetul maŭčaŭ. Hołas jaho byŭ tak sama pryjemny, jak i twar.

— Ty dobry čeławiek, Hałata. Prymi hetaje zołata, jak zapłatu za swaju pracu; za haścinnaść ja dam tabie asobna, bo skazaŭ, što toj, chto napoić prahnučaho ci prymie padarožnika, atrymaje ad mianie wiečny dar... Prasi ŭ mianie troch rečej, i jany buduć spoŭnieny.

U hetu minutu Hałata uwidzieŭ pramienny świet, jaki išoŭ ad haławy Taho, kato y hawaryŭ z im, i paznaŭ u im Jezusa Chrystusa, chadziŭšaho z apostałam Piotram.

* * *

Hałata mieŭ rozum dawoli niepawaro liwy i zamiest taho, kab prasić sabie ščaścia, jon pačaŭ prasić woś što:

— Prašu, o Panie, kab kožny, chto siadzie ŭ hetaje kresła, s katoraho Ty tolki što ŭstaŭ, nia moh ustać biez majho pazwaleńnia.

— Dobra! — skazaŭ Jon i uśmichnuŭsia dziŭnaj uśmieškaj, tady jak światy Piotra šturchanuŭ cichačom pad bok łokciam i šapnuŭ na wucha:

— Prasi raju!

Ale kawal nia słuchaŭ.

— Panie, — skazaŭ jon, — u wosień wiaskowyje chłapcy kraduć u mianie z drewa śliwy. Ja prašu, kab kožny, chto tolki ŭzlezie na drewo, nia mohby zleźci biez majho pazwaleńnia.

— Dobra, — skazaŭ Chrystos, ale bolej nie uśmichnuŭsia.

A św. Piotra jašče hałaśniej skazaŭ:

— Durny! Prasi raju.

Ale Hałata byŭ jašče małady, silny, zdarowy, to ŭmirać i nia dumaŭ, dzeła hetaho zrabiŭ wid, što nia čuje.

— Panie, — pačaŭ jon iznoŭ: — ja biedny, ale prašu, kab usio, što tolki papadzie ŭ hety stary kapšuk, pakinuty mnie baćkam paśla jaho śmierci, nie mahło wyjšci biez majho pazwaleńnia.

— Dobra, — skazaŭ Chrystos i ciažka uzdychnuŭ.

I, chmurny, jon sieŭ na swajho muła. Za im pajechaŭ i światy Piotra.

* * *

Jak tolki Hałata astaŭsia adzin, jon pačaŭ dumać i dawiedaŭsia tolki ciapier, što zusim nia toje prasiŭ, što treba było prasić, a pry hetym jašče abraziŭ Boskaho Hościa. Ciapier jon mnoha znachodziŭ druhich patrebnaściej, katoryje byli by śmat karysniejšyje. I Hałacie zachaciełosia choć na kim spahnać swaju złość. Sabaka Biednata, padyšoŭšy, kab pałaščycca kała swajho haspadara, pieršy raz u swaim žyćci pačuŭ taki krepki ŭdar botam u bok. Biednata adyjšoŭsia, skawyčučy. Hałata pačaŭ stydacca swajho pastupku, chacieŭ padazwać Biednatu, kab pierepraśić, ažno raptam uwidzieŭ na hornie siedziučy niejkaje strašydła z hadkim śmiecham.

— Nu, što, tawaryš, tabie siahońnia nie pajecca? — skazało strašydła. — Ja wielmi lublu słuchać, jak ty piaješ, bo ŭ ciabie piekny hołas, ale ja nie zachodziŭsia da ciabie, bo wiedaju, što ludzi, katoryje piajuć, redka sa mnoj majuć interes... Ja dobry čort, jak sam widziš, i ja tolki tady pakazwajusia, kali da mianie jość u kaho patreba. Dyk, jak ja widžu, Hałata, ty nie rad sa swajej doli: ty dumaješ ab bahaćci, ab wyhodach. Ja ŭsio heta mahu dla ciabie zrabić, tolki padpišy woś hetuju umowy, i ty praz dziesiać hadoŭ budzieš karystacca raskošnaściami žyćcia.

— »Nu — padumaŭ Hałata. — Dziesiać hadoŭ — mnoha času!«

I padpisaŭsia... W. Lemieš.

(Kaniec budzie).

hatam u internacyonalnym socyalistyčnym biuro padać hołas za sazyŭ mižnarodnaj socyalistyčnaj konferencii ŭsich sajužnikoŭ.

LONDON. »Times« danosić, što sinn-fejnery admaŭlajucca pryłažyć swaju ruku da inšaj, jak poŭnaja niezaležnaść razwiazki irlandzkaj sprawy.

JASSY. Rumynski parlam. 130-ciu hałasami proci 14-ci pryniaŭ reformu konstytucii, ustanaŭliwajučy ahulnaje wybarnaje prawo, konfiskaciju wialikich ziamielnych abšaroŭ i razdzieł ich miž sielanami.

LUGANO. Pa ŭsiej paŭnočnaj Italii, asabliwa ŭ Abruccach, było silnaje trasieńnie ziamli.

KOPENHAGA. S pryčyny prypadkoŭ u Kitai, Japonija, pastanawiŭšy wystupić, jak pastupowaja dzieržawa na Uschodzi, pasłała ŭ roznyje punkty Kitaju swajo wojsko, kab paddzieržać paradak. Heta padbiło Złučenyje Štaty pajšci za prykładam Japonii i tak sama pasłać swajo wojsko ŭ niekatoryje punkty.

# TEŁEHRAMY.

### Niamieckije apawieščeńnia

10.VII. Zachodni teatr:

*Front Ruprechta Bawarskaho:* U Flandryi ahoń artyleryi šmat krapčeŭ. Pry Holebeke, Messinie, Lensie, Frenua i S.-Kantenie — razwiedačnyje styčki.

*Front niamieckaho Naślednika:* Pry Šmen de Dam u wiečary byŭ wostry ahoń. Načnyje ataki francuzoŭ adbity.

Uschodni teatr:

*Front Leopolda Bawarskaho:* Kala Ryhi, Dźwinska i Smarhoni krapčeła bajewaja čynnaść.

Na froncie wojsk Bem-Ermoli miž Strypaj i Dniestram — cicha. Paśla bitwy na paŭnočnym uschodzi ad Stanisławowa našy siły ŭziaty nazad na druhi bierah nižniaho ciačeńnia patoka Łukawica.

U miesiacy červieni našy worahi utracili 220 samalotaŭ i 38 prywiaznyje šary. My utracili 59 samalotaŭ i 3 latučyje šary.

11.VII. Zachodni teatr.

*Front Ruprechta Bawarskaho:* U wakolicach diun naša marskaja piachota zdabyła krepka ŭmacawanyje pazycii miž morem i Lombardside. Worahi adkinuty na druhi bierah Izera. Uziaty boĺš za 1250 pałonnych i 27 aficeroŭ. Straty anhličan nadta wialikije. Dabyča ješče nie paličena. Udačy šmat pamahli našy latuny.

Uschodni teatr:

Miž Bałtyckim i Čornym morem — biez wialikšych pieramien.

*Makiedonski front:* U dalinie Strumy anhlickaja artyleryja padpaliła niekolki wiosak.

### Kala wajny.

BERLIN (W.T.B.). U wakolicach Stanisławowa worahi naščupywali pazycii tolki wielmi aściarožna. Jany zaniali pakinutaje nami miastečko Halič.

BERLIN (W.T.B.). Našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili ŭ paŭnočnych wodach 24.500 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Adna z našych padwodnych łodak zatapiła ŭ Atlantyckim akiani iznoŭ 31 500 tonn.

BERLIN (W.T.B.). U lutym i marcy niamieckije padwodnyje łodki U 30 i U 6 praz abmyłku zajechali ŭ niderlandzkije wody i byli zadzieržany ŭłaściami. Niamiecki ŭrad zažadaŭ zwalnieńnia ich na asnowi mižnarodnaho prawa. S pryčyny taho, što niderlandzki urad nie prystaŭ na heta, dyk sprawa budzie addadziena internacyonalnaj kamisii, da jakoj uchodziać niemcy, niderłandcy, arhientyncy, dačane i šwedy.

BERLIN (W.T.B.). Našy latuny zrabili nalot na Celen i Arensburg na ostrawi Ezeli. Widać była wialikije pažary. Nia hledziačy na wielmi wostry abstrel, wiarnulisia ŭsie latuny.

AMSTERDAM. Pawodłuh anhlickich spisoŭ strat, u anhlickich radach ad 1 lutaho ubyło zabitymi, ranienymi i pałonnymi 315.000 duš, u tym liku ŭ červieni — 119.000.

PARYŽ (Reŭter). Francuski wajenny attaše pawiedamiŭ hrecki urad u Afinach, što sajužniki choćuć ab'ia nuć Hreciju ŭ punkt dziela strawawańnia ŭsiej uschodniaj armii i flota. Sajužniki kuplajuć u Hrecii fabryki, jakije wyrablajuć adziežu, boty, spažyŭnyje pradukty.



# Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knih, najlepej prysłać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

## II. Powieści, apawiedańnia prozaj.

| | Cena rub. | kp. |
|---|---|---|
| bis Hedali, E. Ožeško | — | 6 |
| bis Kazka ab wadzie | — | 3 |
| Архіп і Лявонка. — М. Горкаго | — | 8 |
| У дому лепей. — Новіча | — | 4 |
| „Маладая Беларусь“. Сэрыя I-я сшытак 1-шы | 1 | — |
| „ „ „ „ сшытак 2-гі | 1 | — |
| bis Zbornik „Našaj Niwy“ № 1 | — | 15 |
| bis Zbornik „Našaj Niwy“ № 2 | — | 20 |
| Амэрыканец — А. Нёвіча | — | 10 |
| Бярозка і др. — Ядвігіна Ш. | — | 5 |
| Беларускіе казкі | — | 5 |
| Хілібэртава пакута, Амфітэатрова | — | 5 |
| Апаведаньня — Тараса Гушчы | — | 10 |
| Abrazki—Zmitraka Biaduli | — | 15 |
| „Маладая Беларусь“. Сэр. 1-шая. Сшытак 3 | 1 | — |
| Колядная пісанка 1913 г. | — | 10 |
| Нёмнаў дар — Тараса Гушчы | — | 6 |
| Тоўстае палена — Тараса Гушчы | — | 5 |
| Апаведаньня — Галубка | — | 6 |
| Праклёнышы — Л. Гвозда | — | 6 |
| Аб чым шэпацелі лісьця. | | |
| Stražnik.—Sciopki Biryło | — | 10 |
| Wasilki. Zbornik apawiedańnioŭ Jadwihina Š. | — | 30 |
| Rodnyje zjawy. Zbornik apawiedańnioŭ T. Huščy | — | 60 |
| Nia ŭsio-ž razam jahomości—Apawiedańnie Losika | — | 5 |
| Syhnał. Apawiedańnie Haršyna | — | 5 |
| Jakim biazdolny. Pietry Biełarusa | — | 10 |
| Ruń. Zbornik apawiedańnioŭ Maksima Hareckaho | — | 40 |
| Wialikodnaja pisanka. Zbornik | — | 30 |

Wilnia, Zawalnaja 7. Biełaruskaja Kniharnia.

Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

Drukawana ŭ drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej